

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ПО СОВРЕМЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК 1 И 2“ ОД ДОЦ. Д-Р МАРИЈА ГРКОВА-БЕАДЕР, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 0801-2/35 од 306. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет одржана на ден 13.5.2025 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Игор Станојоски, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, редовен професор,

- проф. д-р Ранко Младеноски, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, редовен професор,

за изготвување на извештај, рецензија, на ракописот **„Практикум по Современ македонски јазик 1 и 2“ од доц. д-р Марија Гркова-Беадер**, наменет за студентите на прв циклус студии на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Штип го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот на доц. д-р Марија Гркова-Беадер со наслов „Практикум по Современ македонски јазик 1 и 2“ понуден како универзитетско помагало за објавување во електронска форма на веб-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип се однесува на предметите Современ македонски јазик 1 и Современ македонски јазик 2 од првиот и од вториот семестар со неделен фонд на часови од 2+1+1 и е наменет за студентите од првиот и од вториот семестар на *катедрите за англиски, германски, турски, италијански јазик и книжевност* на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Овој Практикум од авторката е напишан во согласност со Студиската и Предметната програма за наставата по наведените предмети.

Практикумот содржи 53 страници, А4 формат. Збогатен е со мноштво вежби, задачи, барања од областа на морфологијата, односно, од областа на современиот македонски јазик. Практикумот го надополнува секој наслов од скриптата насловена „Морфологија на современиот македонски јазик“ од Марија Гркова-Беадер, како и скриптата „Современ македонски јазик 2“ од Симон Саздов кои се користат како задолжителна литература, заедно со Граматиката на македонскиот јазик од Бл. Конески во наставата по Современ македонски јазик 1 и 2.

Како што стои во предговорот на Практикумот, тој е издание збогатено со вежби кое се јави како потреба на наставата за гореспоменатите предмети. Тие се воведени во наставата преку Наставната програма од 2021 година. Овие предмети се задолжителни за студентите од сите катедри при Филолошкиот факултет, со исклучок на македонистите. Наставата по Современ македонски јазик 1 и 2 покажа дека се чувствува потреба од едно вакво издание од Практикумот, чија цел е да го задржи вниманието на студентите, да ги држи активни, посветени

и ангажирани во учењето. Студентите преку одговарање на барањата, вежбите и задачите доаѓаат до полесно совладување на содржината од морфологијата. Преку одговарањето на зголемениот обем на вежби кои се од различен карактер, и потешки и полесни, и покомплексни и поедноставни, со едно барање и со повеќе барања, студентите освен што се постојано активни за време на наставата, имаат можност и полесно да ја разберат новата содржина што се усвојува.

Според обемот и содржината, како и според бројот на часовите за предметите за кои е наменет овој практикум, може да се констатира дека ги задоволува условите предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

При изработката на Практикумот беа користени и консултирани поголем број наслови од стручната и од научната литература, кои можат да им послужат на студентите да се упатат кон големиот број наслови од областа на морфологијата, кои, пак, ќе им помогнат дополнително да го збогатат знаењето.

Со оглед на тоа што Практикумот е подготвен според специфичната Студиска и Предметна програма за курсевите *Современ македонски јазик 1 и 2* што ги следат студентите од првиот и вториот семестар на Филолошкиот факултет во Штип, овој ракопис претставува оригинален Практикум што ќе им овозможи на студентите преку голем број и избор на вежби и задачи да го проверат своето знаење, но и да знаат како новоусвоеното знаење да го применуваат во секојдневното говорење и општење. Практикумот, како дополнителна литература од наставата заедно со скриптите и Граматиката, има за цел да ги упати студентите во современите истражувања поврзани со морфолошките содржини, како и кон поголем број наслови од темата со кои можат да го прошират и продлабочат своето знаење. Една од целите на Практикумот е темелна подготовка за двата писмени колоквиуми, како и завршниот испит по предметите *Современ македонски јазик 1 и 2*.

Конкретната содржина во *Практикум по Современ македонски јазик 1 и 2* од Гркова-Беадер е изложена во повеќе од триесет наслови и повеќе поднаслови: Предговор, Воведни вежби од морфологијата, Именки, Граматички категории на именките, Придавки, Граматички категории на придавките, Броеви, Заменки, Глаголи, Граматички категории на глаголите, Прости глаголски форми, Сегашно време, Минато определено несвршено време, Минато определено свршено време, Заповеден начин, Нелични глаголски форми, Глаголска л-форма, Глаголска придавка, Глаголски прилог, Глаголска именка, Сложени глаголски форми, Минато неопределено време, Предминато време, Идно време, Минато-идно време, Идно прекажано време, Можен начин, Глаголска конструкција има/нема, Глаголска конструкција сум, Прилози, Предлози, Сврзници, Честички, Извици, Модални зборови, Користена литература.

Во *Практикумот по Современиот македонски јазик 1 и 2* се среќаваат горенаведените наслови и поднаслови во кои, пак, се среќаваат поголем број вежби, задачи, барања и сл. Под секој наслов има различен број на задачи, кои се од различен тип, и поедноставни, и посложени, и со едно барање, и со повеќе барања. Поедноставни се, на пример: *Како ја дефинираме морфологијата според Општата граматика на македонскиот јазик?; Кои научни дисциплини се блиски до морфологијата? Објаснете.; Која е суштинската разлика меѓу морфологијата и зборообразувањето?; Дефинирајте ги термините морфема и збор.* Посложени и со повеќе барања се, на пример: *Најдете статија од интернет и издвојте ги сите именки од неа, а потоа поделете ги според родот; Сè околу двородовите*

именки; Опишете една ситуација во која е неопходно описното сигнализирање на полот кога е употребен епиценум; и ситуација во која е неопходно употребување на феминатив заради јасност во изразот на мислата у слично.

Барањата, задачите и вежбите во *Практикумот по Современ македонски јазик 1 и 2* се пишуваани во консултација со повеќе литературни извори од областа на македонистиката, особено, од областа на морфологијата. Такви се, на пример, „Општата граматика на македонскиот јазик“ од Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев и од Живко Цветковски, потоа „Практикум по морфологија на македонскиот литературен јазик“ од Татјана Гочкова-Стојановска и други. Во ракописот е приложена и *Библиографија* која е дадена на крај, а која има за цел да ги насочи студентите кон други наслови од областа што ќе придонесат до проширување и продлабочување на знаењата од морфологијата.

Богатиот избор на вежби, задачи и барања во *Практикумот* во голема мера ќе ги поттикне и ќе ги мотивира студентите кон активен интелектуално-емоционален пристап во совладувањето на предвидените наставни содржини за предметите *Современ македонски јазик 1 и 2*.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот на доц. д-р Марија Ѓркова-Беадер со наслов *Практикум по Современ македонски јазик 1 и 2* што е понуден за објавување како рецензирано универзитетско помагало во електронска форма на веб-порталот од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е методски разработен труд во кој на концизен и јасен системски начин се разгледани практичните аспекти на морфологијата. *Практикумот* има за цел да им помогне на студентите во совладувањето на сложената материја од областа на морфологијата како една од гранките на граматиката и врз чија основа студентите ќе ги надградуваат своите знаења од другите научни дисциплини поврзани со граматиката на македонскиот јазик, кои им се неопходни за натамошниот тек на студирањето. Во таа смисла, ова помагало ќе им биде од голема полза на студентите што изучуваат еден од понудените странски јазици, особено заради тоа што за да се изучува кој било странски јазик, неопходно е добро да се владее мајчиниот. *Практикумот* може да послужи и како солидно помагало за компарирање меѓу македонскиот јазик и странскиот јазик што студентите го изучуваат.

Врз основа на предочените и образложени факти за содржината на ракописот изложен од доц. д-р Марија Ѓркова-Беадер, Рецензентската комисија заклучува дека овој труд во целост ги исполнува критериумите за објавување на учебници, практикуми и други наставни помагала предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Затоа, како членови на Рецензентската комисија, со задоволство им предлагаме на членовите на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Штип да го прифатат овој ракопис за објавување во Е-библиотека на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип како рецензирано универзитетско помагало по предметите *Современ македонски јазик 1 и 2*.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Игор Станојоски, с.р.

Проф. д-р Ранко Младеноски, с.р.